

f) Aktorična kavcija in troški incidenčnega spora.

A položil je na zahtevanje toženca aktorično kavcijo pri prvem naroku. Toženec ni hotel odgovarjati ter zahteval povrnitev troškov prvega naroka.

Tržaško trgovsko in pomorsko sodišče ugodilo je temu zahtevku z odlokom z dne 10. marcija 1893, št. 3447.

Višje deželno sodišče ugodilo je tožiteljevemu rekurzu z odločbo z dne 18. aprila 1893, št. 1572.

Razlogi:

Kakor se da posneti iz zapisnika z dne 2. marcija 1893. l. izjavil se je tožitelj takoj pripravljenim, položiti po tožencu zahtevano kavcijo v sodno shrambo. Tega prej ni mogel storiti, ker ni vedel, v katerem znesku se bode zahtevala kavcija. Torej tu ne more biti govora o incidenčnem sporu, kateri je razsoditi po sodniku, § 24. zak. z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak. po vsem tem tu ne more imeti veljave.

Najvišje sodišče obnovilo pa je z odločbo z dne 16. julija 1893, št. 7662 odlok prvega sodišča in sicer radi tega, ker je imel toženec pravico zahtevati aktorično kavcijo od tožitelja, ki ni zadoščal zahtevam § a 406. o. s. r. ter se mu morajo vsled tega tudi povrniti provzročeni troški.

Dr. S.

Iz upravne prakse.

a) Pogoji za zvišanje pravokreпно predpisane obrtarine in za reformatio in peius.

C. kr. upravno sodišče razsodilo je na pritožbo firme »Bratje Redlich in Berger« proti odločbi c. kr. kranjskega finančnega ravnateljstva z dne 3. septembra 1893, št. 13.821 zastran obrtarine, odmerjene v političnem okraji kočevskem za grajenje tamošnje delne proge dolenske železnice, z razsodbo z dne 19. februarja 1894, št. 686, da se izpodbijana odločba radi nedostatnega postopanja razveljavi v smislu §-a 6. za-

kona z dne 22. oktobra 1875, št. 36. drž. zak. z leta 1876, in zadeva sama vrne toženemu c. kr. finančnemu ravnateljstvu kranjskemu, da odpravi nedostatke in odloči iznova.

Razlogi:

Pritožba naperjena je proti previsoki obrtarini, ki jo je odmerila prva instanca firmi »Bratje Redlich in Berger« za grajenje delne proge dolenjske železnice, vodeče skozi politiški okraj kočevski, (proga Ljubljana-Grosuplje-Kočevje) pod kat. štev. 707 v davčni občini Kočevje od prvega poluleta 1892. l. naprej po drugem glavnem opravnem oddelku v letnem znesku 105 goldinarjev in katero je c. kr. finančno ravnateljstvo kranjsko z izpodbijano odločbo uradoma povišalo na letnih 525 gld.

Upravno sodišče je uvaževalo tako-le:

Nedvojbeno ima finančna uprava po določitih za odmero obrtarine, razglašenihsled najviše odločitve z dne 4. februarija 1832. l. z dekretom dvorne pisarne z dne 15. februarija 1832. l. (zbirka pol. zakonov štev. 16. z leta 1832.) tekom roka, ki ga normira za zastaranje zakon z dne 18. marcija 1878, št. 31. drž. zak. pravico, da predpisano obrtarino zviša ali popravi. Toda v predstojčem slučaju ni zakonitih pogojev niti za jedno niti za drugo. Za zvišanje obrtarine zato ne, ker se v tem pogledu niti ni zaslišal davku podvrženec niti ni izreklo svojega mnenja občinsko predstojništvo. Zapisnik z dne 12. avgusta 1893. l. vsebuje le zaslišanje neke pri podjetji službujoče osebe in se je napisal jedino-le »v dopolnilo obrtarinske izjave de praes. 19. aprila 1893. št. 795,« torej ne v smer povišanja obrtarine. Istotako nanašajo se poizvedbe, ki so se vršile vsled razpisov finančnega ravnateljstva z dne 29. aprila in 4. julija 1893, št. 6275 in 10.097, in pojasnila, ki so se zahtevala od predstojništev onih občin, skozi katere gre železnica, le na donosnost gradbenega podjetja sploh, nikakor pa na kako nameravano povišanje obrtarine.

Vrhu tega je še izjava mestnega občinskega urada kočevskega z dne 27. julija 1893, št. 1572, katera je sledila mnenjem z dne 24. aprila 1893. l., ki so se izrekla o prej omenjenej obrtarinskeji izjavi, popolnoma negativna. Pa tudi za popravljjanje obrtarine nedostaje v tem slučaju zakonitih pogojev.

Tako popravljanje je pač dovoljeno i prvi i viši instanci, na predlog ali uradoma, toda vedno, kakor najviša odločitev z dne 4. februvarija 1832. l. izrecno propisuje, le »organom, ki so poklicani za upravo te davščine, in pravim potem,« drugje instanci torej le tedaj, ako je bila zakonito poklicana, da vmes poseže, torej v prizivnem postopanju, tedaj pa pač tudi uradoma, torej tudi in peius onega, ki se je poslužil pravnega sredstva. Po tem temelji izpodbijana odločba tudi po zakonitih določilih o popravljanju uže odmerjenega davka na nedostatnem postopanju, ker se ni odločilo tem »pravim potem«.

Slednjič nedostaje v novem obrtarinskem listu z dne 11. septembra 1893, št. 707, ki se je izdal vsled izpodbijane odločbe, imenovanje »glavnega opravnega oddelka,« v kateri se je uvrstilo pritožujoče se podjetje, da-si je popolno izpolnenje dotičnih predelov po propisih §-ov 8. in 11. obrtarinskega patenta z dne 16. decembra 1815. l. in §-a 3. dotične kurende (zbirka dež. zakonov za ljubljanski gouvernement, 3. dopolnilni zvezek šte. 22) važna zahteva korektnega postopanja, seosebno ker davku podvrženi le potem ve presojati, je-li odgovarja zakonu davčni stavek, ki se je izvolil za njegovo podjetje.

Ker torej izpodbijana odločba v vseh zgoraj omenjenih pogledih temelji na postopanju, ki se ne zлага z navedenimi obrtarinskimi propisi, ki je torej v bistvenih točkah nedostatno, morala se je v smislu §-a 6. zakona z dne 22. oktobra 1875, št. 36. drž. zak. z leta 1876. razveljaviti in zadeva sama vrniti c. kr. finančnemu ravnateljstvu kranjskemu, da odpravi nedostatke in odloči iz nova.

Dr. J. R.

b) Kako je izračunati čisti donos, na podlagi kojega se odmeri 5⁰/₀ni davek. Izraz »popolnoma domovne najmarine prost« v §-u 7. zakona z dne 9. februvarija 1882. l. nanaša se na obseg poslopja in ne na davčno leto.

C. kr. upravno sodišče razsodilo je na pritožbo Reinholda Bager-a proti odločbi c. kr. niže-avstrijskega finančnega ravnateljstva z dne 8. aprila 1893, št. 7119 zastran 5⁰/₀nega davka od hiše šte. 576/VII. na Dunaji z razsodbo z dne 24. oktobra 1893, št. 3319, da se izpodbijana odločba razveljavi v smislu

§-a 7. zakona z dne 22. oktobra 1875, št. 36. drž. zak. z leta 1876.

Razlogi:

V izpodbijani odločbi branilo se je finančno ravnateljstvo pri odmerjanji 5%nega davka za leto 1891. od hiše števil. 576/VII na Dunaji, lastne pritožitelju, odbiti hipotekarne obresti, ki so tekom tega leta zapale v plačilo, češ da hiša za leto 1891. ni bila »popolnoma davka prosta,« ker je bila od te hiše za leto 1891. predpisana tudi plačna domovna najmarina.

Upravno sodišče te odločbe ni moglo pripoznati kot zakonito utemeljene. Kakor je razvidno iz aktov, bila je hiša, o której govorimo in od koje se je bila gledé posamnih skladnih delov za čas od 31. januarja do 1. majnika 1891. leta predpisala plačna domovna najmarina, ker se je bila prošnja za oproščenje davka prepozno vložila, — od 1. majnika 1891. l. naprej iz naslova grajenja popolnoma davka prosta. V rekurznem postopanju dokazal je dalje pritožitelj, da so na hiši zemljeknjižno zavarovani glavnični zneski v svoti 145.000 gld., od kojih obresti so zapale v plačilo dne 1. februarija, 1. majnika, 1. avgusta in 1. novembra.

Po §-u 7. zakona z dne 9. februarija 1882, št. 17. drž. zak. mora se od poslopij, ki so popolnoma ali deloma iz naslova grajenja oproščena od domovne najmarine, plačevati kot davek 5%-ov od tega, kar taka poslopja donasajo čistega. Kot čisti donos velja — glasom drugega odstavka uže navedenega §-a 7. — oni donos, kateri dobimo, ako od celoletnega kosmatega najemniškega donosa odbijemo percente, koje zakon dovoljuje za vzdrževanje poslopja, in pri popolnoma od domovne najmarine prostih poslopijih vrhu tega še obresti onih glavnih, ki so zavarovane na predmetu, davku podvrženem, v kolikor se da dokazati, da zapadejo te obresti v plačilo tekom davčnega leta.

Finančno ravnateljstvo meni v svojej odločbi, da je izraz »popolnoma domovne najmarine prost,« koji se rabi v drugem odstavku navedenega §-a 7., tako umeti, da mora biti dotična hiša prosta od domovne najmarine ne samo v celem obsegu, marveč tudi tekom celega davčnega leta, ako naj se upravičeno zahteva odračunanje pasivnih obrestij.

Upravno sodišče pa tega razlaganja zakona ni moglo priznati pravim. V prvem odstavku navedenega §-a 7., ki označuje pred-

mete podvržene 5% nemu davku, govori se o takih poslopih, ki so od domovne najmarine oproščena ali popolnoma ali le deloma. Ta izraz »popolnoma,« ki se tukaj rabí, se uže po naravnej razlagi ne more na kaj drugega nanašati, kakor na predmet oproščanja, torej na obseg poslopja; razven tega gre tukaj za ono davčno prostost iz naslova grajenja, kojo podeljuje zakon z dne 1880, št. 39. drž. zak. In ta zakon umeva podeljeno popolno ali delno davčno prostost vedno le po meri zidanja pri davčnem predmetu, odnosno po različnih vrstah zidanja.

Ako torej velewa drugi odstavek §-a 7., ki normira način, kako preračunati čisti donos, da se morajo pri hišah, ki so popolnoma proste domovne najmarine, tudi pasivne obresti odbiti, je pač jasno, da se more izraz »popolnoma domovne najmarine prost« tudi le umeti v smislu prvega odstavka §-a 7., tako da se morajo pri takih poslopih, ki so oproščena v polnem obsegu od domovne najmarine, odbiti tudi pasivne obresti, dočim pri poslopih, od katerih je le jeden del prost domovne najmarine, tega ni. Iz tega zopet sledí, da je tudi pri poslopih, ki zadobe še le tekom davčnega leta popolno davčno prostost, ali pa pri katerih popolna davčna prostost ugasne tekom davčnega leta, gledé onega časa, v katerem uživajo v polnem obsegu prostost od domovne najmarine, dovoljeno odbitje dokazno v plačilo zapalíh obrestíj.

Ako pa drugi odstavek §-a 7. govori o »celoletnem« kosmatem najemninskem donosu in o dokazno »tekom davčnega leta« v plačilo zapalíh obrestíh, ti izrazi zato niso v protislovji s prejšnjo razlago, ker ta odstavek le določuje način, kako preračunati čisti donos za jedno leto, in je po prejšnjem umevanji še vedno pravo, da je pri tem preračunanji celoletni kosmati najemninski donos ona postavka, od katere se odbijejo pasivne obresti z ozirom na to, da je hiša začasno davka prosta.

Ker pa je bila hiša št. 576/VII na Dunaji od 1. majnika 1891. l. naprej od domovne najmarine popolnoma oproščena in se je od tega časa naprej predpisal 5%ni davek, morale so se pri preračunanji čistega donosa, na kojem temelji obdačenje, razven zakonito dovoljenih vzdrževalnih troškov odbiti tudi obresti zavarovanih glavníc, od katerih je dokazano, da so od tega časa naprej zapale v plačilo.

Dr. J. R.

